

28

ÁLLATVÉDELEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN

IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

IV. ÉVFOLYAM

1907 JUNIUS

6. SZÁM

TARTALOM: A „Madarak és fák napja.“ — Személyi hir. — Az „Állatvédelem“ tisztelt olvasóihoz és munkatársaihoz. — Berlepszch János báró Magyarországon és a Kőszegi Állatvédő Egyesület közgyűlése. — *Szemle:* Sirályok vándorlása. — A lókinzás ellen. — *Vegyes:* Kiméltetést kérünk az omnibusz lovak számára is. — Kalitkában tartott madarak védelme. — Egyesületi hírek. — Szerkesztői üzenetek.

A „Madarak és Fák napja“.

Alább közöljük folytatólag a „Madarak és Fák napja“-nak megünnepléséről beérkezett jelentéseket. Élénken sajnáljuk, hogy lapunk szűk kerete által korlátozva, a beérkezett jelentéseket csak részben közölhetjük és egyikét másikat rövidíteni voltunk kénytelenek. A közölt jelentések érdekes és tanulságos képét adják egyrészt lelkes néptanítóink ügybuzgó jóakarátának, másrészt a kezdet nehézségeinek, de biztatást nyújtanak arra nézve is, hogy az intézmény nálunk gyökeret fog verni és hogy a „Madarak és Fák napja“ országszerte egy iskolai ünnepnappá fog válni, mely nemcsak a hasznos madarak védelmének, de a gyermekvilág erkölcs és kedély-nemesítésének is megbecsülhetlen szolgálatot fog tenni, közelebb fogja hozni a gyermekeket a természethez, a tanuló ifjúságot a tanítókhöz és így teljesen be fogja váltani azokat a várankozásokat, melyeket

ehhez az intézményhez fűztünk és melyek gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter urat vezérelték akkor, midőn a „Madarak és Fák napja“-nak megünneplését rendszeresítette.

Az Országos Állatvédő Egyesület.

Nyiregyházán Kubacska István tanító, járásköri elnök kezdeményezésére május 6-án ünnepelték a napot a róm. kath., izraelita és ág. evang. elemi iskolák. Az ág. h. ev. elemi iskola növendékei — 16 osztály 16 tanító és Ruhmann Andor igazgató vezetése mellett — d. u. fél 2 óraker vonultak ki az „Erzsébet“-ligetbe. 16 leány és 16 fiu az elültetendő eperfákat vitték. Az ünnepély a következő műsor szerint folyt le: Himnusz. Énekelték az összes növendékek. Következtek a szavatok, fiuk és leányok felváltva: A fiu és a pinto; Isten hozott, fecskemadár; A fiu és a pacsirta; Tavasz ünnep; A czinke; Tavasz dal; Az eperfa; Akkor szép az erdő; énekelték az összes növendékek. Szavatok: Józsvit kis fiu; A pacsirta; A madarak védelme; A fák és ma-

darak nemtője. Szózat. Énekelték az összes növendékek. Kubacska István tanító beszéde az állat, madárvédelemről. Faültetés. Játék. Az ünnepélyen számos szülő és tanúgybarát vett részt. Mindnyájan elismerésüknek adtak kifejezést. A különböző osztályokból vett szereplő növendékeket Kubacska István tanító tanította össze. Jelen voltak: dr. Prok Gyula ügyvéd, világi iskolaszéki elnök, Paulik János lelkész, egyházi iskolaszéki elnök, Balla Jenő városi tanügyi tanácsos, Jánószki Endre gazdasági tanácsos, Somogyi Gyula kir. közjegyző, kir. tanácsos, dr. Vietórisz József és Eltscher Simon főgimn. tanár. Barzó Mihály építész, dr. Szopkó Dezső gyógyszerész, Nikelszky Sámuel földbirtokos, Palić Pál és Drenyószky Károly iparosok, Báthly Barnáné a nőegylet elnöknője és számos szüle. A tanyákon levő 14 ág. ev. elemi iskolában a fák és madarak napja szintén meg lett tartva. Az óvodákban is készülnek megtartani júliusban. A fák és madarak napján jelen volt szülők és tanúgybarátok megígérték, hogy a megalakítandó „Állatvédő Egyesületnek” lelkes támogatói lesznek.

A taksonyi állami leányiskolában az ünnepélyt május 15-ikén számos vendég és a gondnokság jelenlétében tartották meg a következő műsorral: 1. Ima. 2. Tanuló bekezdő beszéde. Heszler Anna V. oszt. 3. Hymnus. Éneklük az összes tanulók. 4. Havlin Irma, v. tanítónő előadása. 5. Csalogánydal. Szavaltatok: 1. rész. 1. Mit mondanak a madarak? (Frankovits, Vinkler és Wagner.) 2. Hányfélék a madarak? (Ruff Mari V. oszt. tanuló.) 3. Fészek mellett. (Zabb Emma II. oszt.) 4. A csiz. (Halman Kató II. oszt.) 5. A kakuk. (Biberle Jolán IV. oszt.) 6. Az ökörszem. (Ernst Klári IV. oszt.) 7. Az arany málnkó. (Husz Rózsika IV. oszt.) 8. A czinegék. (Wagner Gertrud IV. oszt.) 9. A nádi rigó. (Beck Anna V. oszt.) 10. A fűrj. (Kreisz Teréz V. oszt.) 11. Füzike nóta. (Necsász Mari IV. oszt.) 12. Kenderike. (Schvarzenberger Anna V. oszt.) 13. A harkály. (Lindvurm Róza II. o.) 14. A mesterséges madárfészek. (Biberle Apollonia VI. oszt.) II. rész. 1. Májusi dal. 2. Hányfélék a fák? (Schusztter Teréz V. oszt. tan.) 3. Folyóparton. (Husz Ilona II. oszt.) 4. A gyümölcsstermő fák és bokrok. (Kaltenecker Éva V. oszt.) 5. Fűszálak közt. (Halman Margit V. oszt.) 6. Hányféle fát ültessünk? (Láng Erzsí V. oszt.) 7. Nádás szélén. (Oberfrank Teréz V. oszt.) 8. Eperfát ültessünk. (Szevári Kati V. oszt.) 9. Hogy kell fát ültetni? (Wagner Kati V. oszt.) 10. Szózat. 11. Zárszó. Tartotta Zabb János, gondn. elnök. 12. Ima. — A rendezésben közreműködtek Havlin Irma vezető tanítónő, Gyarmathy Mária és Zdebszki Mária tanítónők.

A Lukácsháza-i (Vas vm.) községi iskolán az ünnepély május 1-én a hirneves ornithologus, Chernel István ur és neje jelenlétében folyt le: 1. Isten áldd meg a magyart! kétszólamu vegyes karban. — Tanítónő: „A jó Isten elrendelte, hogy a tél után tavasz legyen; megrakta a mezőt füvekkel; bokrokat, fákat, madarakat teremtett. Legyünk hálások ezekért Neki! Azt akarja, hogy sok jót tanuljunk, mert csak akkor szeret minket. Köszönjük meg Neki, hogy magyaroknak teremtett s hogy nekünk ezt a szép hazát adta, melyben minden jó megvan. Kérjük, hogy segítsen mindig jót tenni és hogy áldja meg a mi igyekezetünket, munkánkat, a mi ünnepünket és mélyen tisztelt vendégeinket!” — Egy VI. oszt. fiu Vaday füzete szerint üdvözölte a vendégeket. — Tanítónő: „A madarakat a jó Isten ötödik nap teremtette; mindnyájan szeretjük háznak, udvarnak, kertjeink, mezeink s erdeink e kedves, hasznos lakóit. Házi szárnyasainkat gondosan ápoljuk, etetjük, mert annál nagyobb a hasznunk, minél okosabban gondozzuk őket. Télen meleget, nyáron hűvöset szeretnek, s főleg a tisztaságot és rendes élelmézést. Mily kedves a sok apró majorság körülöttünk s mily

hasznosak csak a sok féreg összefogdosása által is. Házunk kedves vendége, a fecske, bizalommal rakja fészket az eresz alá s az istállóba s nem fél tőlünk, sőt ficsergésével kedveskedik nekünk s szedegeti a sok legyet, szunyogot, melyek embert, állatot igen megkínoznak. Kertünkben mennyi kedves hang csapja meg fülünket: a sokféle „kis éneklő madár, kedves fészke körül csevegve jár s hiven vigyáz a bokr körül, melyben piczinyke családja ül.” Nem lenne gyümölcsünk, ha ezek a szorgalmas kis madarak ki nem keresnék a legkisebb repedésből is a fergeket vagy ezek tojásait, Szeretjük a gyümölcsöt, tehát szeressük is védelmezzük a hasznos madarakat! Mezeink a szép, zöld vetéseket is sok hasznos madár védelmezi egerektől és fergektől, azért fészkeiket, tojásaikat, fiókaikat kerüljük s meg ne fogjuk az egereket se, hadd legyenek békés otthonban. Az erdők hatalmas fáit is féreg rágja, s ott is van dolga a sokféle madárnak megmenteni az epusztulástól. Mily hangos az erdő e kedves madarak vig dalától s mikor epret, szedret vagy virágot s gombát szedünk, örülünk a madaraknak, de nem szedjük tojásait s nem bántjuk őket. Mikor alszunk, még akkor is repkednek a jó éjjeli madarak, lepkéket bogarakat, egereket fogdosni. Szegények nappal nem látnak s azért tudatlan rossz emberek játéknak, kínozni adják gyermekeiknek. El ne fogadjatok madarat játéknak, még ha káros madárfiu lenne is, mert élő állat játék nem lehet, az állatkinzás. Káros madarak azok, melyek csak mindig kárt tesznek, hasznot sohasem; sőt még a hasznos madarakat is pusztítják. Olyan madarak is vannak, melyek kárt is tesznek, de mégis több a hasznuk, ilyeneket nem szabad pusztítani. A törvény 100 K.-ig bünteti azokat, kik a hasznos madarakat, azok fészkeit, tojásait vagy fiait elszedik vagy elpusztítják. Minden jó magyar ember s különösen mi, kik ezen ünnepünkön résztveszünk, védjük a hasznos madarakat, mert csak azok a jó hazafiak, kik a haza kincseit nem pusztítják s nem engedik veszni. — Most mondjátok el, hogyan élnek az állandóan nálunk lakó hasznos madarak? Vaday szerint elmondja 10 kisebb tanuló, fiu és leány. — Tanítónő: „Olyan madaraink is vannak, amelyek tőlünk már kora ősszel messze elköltöznek oly helyre, hol télen is meleg van és táplálékot találnak; de ott nem fészkelnek s örülnek, ha tavaszkor megint régi kedves otthonukba, fészükbe siethetnek. Nálunk énekelnek, fiakat nevelnek s sok jót tesznek nekünk a fergek pusztítása által. Mondjátok el, mikor érkeznek meg a szántóföldeken és a háztájékán, a kertek-, ligetek- s erdőkben lakó hasznos madaraink! Elmondja két kis fiu. 3. Ének: Csili-csali füzike nóta Vadaytól. Kétszólamu vegyeskar. Tanítónő: „A jó Isten megérti kedves madaraink beszédjét, de mi is érthetünk belőle, ha jól megfigyeljük őket. Örömet hirdetnek a jó embereknek, mert dicsérik a jó Isten, ki áldásunkra adta a jó madarakat; busan szólnak hozzánk, ha bántják, vagy párvukat, fiaikat vesztették. Figyeljük meg őket s örülünk velük; de bus panaszuikat ne nézzük, ne hagyjuk könnyörtelenül. Adjuk fel a közeli ágra tán leesett fiókait, vagy szabadítsuk ki a rosszaknál fogva tartott madárkát. Meglátja a jó Isten, ha segítünk a szenvedőkön, azért ne nyugodjunk addig, még rajtuk nem segítettünk! Hanem hát mit is mondanak a madarak?” Elmondja 5 fiu és leány. 4. Ének: Kakuk. Kétszólamu vegyeskar. Tanítónő: „Madarat tolláról lehet megismerni s jól meg is kell nézni a színöket, hogy megkülönböztethessük őket egymástól. Szépségük, értékük tolluk szerint váltakozik: van gyönyörű fényes, szép alaku, fodros-bodros, finom, lengő s kemény, egyenesen álló tolla a madárnak, mely nemcsak ékessége hanem ruhája, repülő- és kuszó eszköze is; csak rossszívű szagatja ki a madarak tollát, mellestzi tulságosan, hogy szárnyukat

sem bírják. Bűn az is, ha valaki megkurítja a madarak szárny- és farktollát, hogy ne repülhessenek. Hogy házi szárnyasaink kertjeinkben kárt ne tehessenek, vegyük körül jó magas kerítéssel, de tollukat hagyjuk épen! — Hányfélék a madarak? — Elmondja 8 IV. és V. oszt. fiu és leány. — 5. Ének: Fészekre leltünk; egyszólamu vegyes kar, Vadaytól. Tanítónő: „Madárnak a fészke a mindene s az veszte sokat, ki mindenét veszte, mondta a gólya a gazdának, kinek a háza leégett s azzal a kéményen volt gólyafészkek is. Amely madárnak fészke nincs, szegényebb az utolsó koldusnál, aki mégis kaphat szállást jó embereknél. Ne rontsuk el tehát a jó madár fészket, ne raboljuk el egyetlen kincset, ne tegyük boldogtalanná; inkább adjunk nekik helyet s csináljunk nekik puha fészket, mert némelyik madár szívesen veszi, ha az ember gondoskodik róla, hogy hová rakjon fészket. Elfogadja a jó lakást, elkészíti benne a fészket s oda költ. Addig természetesen többnyire ott tartózkodik, tehát bogarakat, férgeket azon a környéken pusztítja. Ez arra is tanít bennünket, hogy mesterséges fészkekkel tartjuk kertjeinkben a hasznos madarakat. Fészkelőnek legjobb az erdőről hozott odvas faág, amelyekbe a harkály csinált bejárót. De fakéregből vagy kérges fahasábból is lehet fészkek helyet csinálni s egy léczre felszegezve kikötni a gyümölcsfa ágai közé, ahová a macska el nem juthat. (Ilyen fészkelők a mieink is az udvaron és iskolakertben, amelyeket Chernel István ur kegyességéből a múlt évi I. „Madarak és Fák“ ünnepélyünk alkalmával felrakhattunk.) Az ilyen fészkekodukat a cinege, a légykapó, a poszátafélék szívesen felkeresik, kibélelik és beköltöznek, mintha mindig az övék lett volna. Készítsünk ilyen mesterséges fészkeket mi is, hogy kertünkbe vagy szőlőnkbe szoktassuk a madarakat! Mondjátok most ti is valamit a madarak fészkeiről! Vaday szerint 6 VI. és I III. oszt. leány elmondják. 6. Ének: Szép kertben egy rózsafa, II. olvasókönyvből kétszólamban vegyes kar. Tanítónő: A madarak és fák napja magas rendelet folytán együtt tartatik, azért a jó Isten kertjének díszéről: a növényekről, fákról is megemlékezünk, mert ezek is a mi gyönyörűségünk, hasznunkra vannak teremtve. A növény szükséges embernek, állatnak; a virágot szereti gazdag s szegény; a fák gyümölcsöt adnak, tüzelőt, butor és épületnek valót. A kis Jézus is a karácsonyfán hozza a sok szépet, jót; a nagyok májusi fát ültetnek, az utas megpihen az utszéli fák alatt s télen meg a sötétben utjelzők is. A hársfa, bodzafa virágai gyógyítók is; a fejsza a temetőben, a keresztfa vigaszunk. Ne resteljünk tehát fát ültetni, hová csak lehet, mert az időjárás is jobb fákkal beültetett helyeken, minden jobban terem s az ember is egészségesebb, mint kopár vidéken. Még néhányan mondjátok valamit a növényekről és fákról. Vaday szerint mondják VI. és IV. oszt. fiu, III. és IV. oszt. leány, majd III., V., VI., IV. oszt. fiuk és végül V. oszt. leány neki illő részleteket vidékünkön alkalmasat. Tanítónő: „Záradékol még mély köszönetet kívánok kifejezni vendégeinknek kegyességükért, hogy szerény iskolánkat látogatásukkal méltóztattak szerencsétlenni s egyszersmind kérem mély hálánkat kegyesen fogadni a múlt évben nagylelkű ajándékképpen kapott négy fészkelő duóért, egy nagy madáretetőért s az iskolafalra való tábláért, a hasznos madarak és állatok képéért.“ 7. Ének: Hazádnak rendületlenül, kétszólamu vegyes karban. Örvendetes eseményképpen meg kell említenem, hogy Chernel István ur madárkáról szóló könyveket és füzeteket osztogatott a kiváló tanulóknak, a legbuzgóbb madárvédő és etető tanulókat pénzzadományjal is jutalmazta s végül az egész jelen volt kis és nagy közönséget lefényképezte. Felejthetetlen lesz mindenkorra e kiváló nagyjaink kedves leereszkedése! Délután a nedves talaju erdőbe, még a múlt évben

ültetett fákhöz sem mehettünk a nagy szélben és csepergős időben, azért csak az iskola udvarán, s ha esett, az iskolában játszottunk s énekeltünk, de sok gyermek hiányával, mert a szülők az ily játékos délutánt is sajnálják gyermekeiktől. Pótoltam a hiányt, amint lehetett: adtam a gyermekeknek virággalántákat s más gyökeres virágokat s gyökérhajtású vadonczfákat, melyekkel megterhelve boldogan, felejthetetlen érzéssel tértek szülőik otthonába.

Höffer Rozina, tanítónő.

A dálnoki (Háromszék vm.) állami elemi iskolában f. évi május hó 11-én az iskolai ünnepély lefolyása a következő volt 1. Hymnus, énekelték az V. és VI. oszt. növendékek. 2. Darkó Mihály igazgató-tanító megnyitó imát mondott. 3. Darkó Mihály igazgató-tanító alkalmi tanítást tartott az összes növendékeknek a madarak védelméről a tanulók felfogásához mért alakításban. 4. Igazgató-tanító előadásába beleszóvtettek a tanuló alkalmi szavatai, monokái és 5. A tanulók fogadalma, melyben ígérték és megfogadták, hogy jövőben az ártatlan madarakat bántani nem fogják; ellenben oltalmazni, sőt etetni, szükségükben segíteni fogják. 6. Darkó Mihály igazgató-tanító záróbeszédet mondott és figyelmeztette a növendékeket, hogy a most tartott ünnepélyt minden évben ismételni fogják és pedig a szabadba való kivonulással egybekötve. 7. Szózat, énekelte az ifjuság. Az iskolai ünnepélyen megjelentek: Kovács Károly ügyvéd, Péter Gergely mint gondnok-sági tagok. *Darkó Mihály* áll. el. isk. igazgató.

A szeged-királyhalmi és nagyistváni (Csongrád vm.) tanyai iskolák által május hóban együttesen megtartott „Madarak napja“-nak sorrendje Szécsy György tanító jelentése szerint a következő volt: 1. Hymnus. Éneklék mindkét iskola növendékei. 2. A madarak életéről. Beszéd, tartotta Brunner Ödön nagyistváni tanító. 3. Ne bántsd . . . Ferke Á.-tól, szavalja Farkas Vince VI. o. tanuló. 4. Ne kínozd az állatot! Fülei L.-tól, szav. Szusy Géza III. o. tanuló. 5. Virágot keresek. Közös ének. 6. Kis madárka . . . Osztóics Gy.-tól szav. Kispéter Etel IV. o. tan. 7. A méhecske. Szavalja Pann Julianna IV. o. tan. 8. Toborzó. Szittyta vitézek. Közös ének. 9. Kis madarak a kertben. B. Büttner L.-tól, szav. Bata Imre IV. o. tan. 10. A pacsirta. Pósa L.-tól, szav. Tandari Vince IV. o. tan. 11. Árpád apánk. Közös ének. 12. A csalóány. B. Büttner L.-tól, szav. Szögi Rozál VI. o. tan. 13. Isten áldja . . . Szav. Kispál Rozál IV. oszt. tan. 14. Debrecen kéne menni. Közös ének. 15. A pacsirta. Estéli A.-tól, szav. Császár Teréz IV. o. tan. 16. A leesett madárka. Szav. Volford Miklós VI. o. tan. 17. A madarak védelméről. Beszéd, tart. Szécsy György királyhalmi tanító. 18. Klapka induló. Közös ének.

Talpason (Aradm.) az állami iskola növendékei május hóban ünnepség keretében emlékfát ültettek. Az ünnepség kezdő pontja az összes növendékek által énekelt himnusz volt. Majd Patkó Imre igazgató-tanító először a madarak és ezzel kapcsolatban a fák hasznát és fontosságát, tenyésztésüknek és ápolásuknak hazánk közzgazdasági viszonyaira való hasznos és jótékony hatását fejtegette. Utána a „Szózat“ elénekülésével a növendékek az iskola előtt eperfát ültettek. Az ünnepély tartama alatt az iskola épületén nemzeti lobogó lengett.

Patkó Imre, ig. tanító.

A gálszécsi (Trencsén vm.) áll. el. isk., Andor Pál igazgató jelentése szerint, a „Madarak és Fák napja“-t május hó 1-én a következő programmal tartotta meg: 1. Hymnus. Énekelte a gyermekkar. 2. Ima. Elmondta az igazgató. 3. A gondnokság és a vendégek üdvözlése. Béda Lajos IV. o. t. 4. Bekezdő. (Vers.) Elmondta Kail Annus II. o. t. 5. Előadás a fákról és madarakról Tartotta Pribékné Klug Klotild tanítónő. 6. Mondókák a mada-

rakról. Elmondta 10 másodoszt. tan. 7. „Kaka tövén költ a rucza“ és „Levegőben szépen szól a pacsirta“ cz. dalok. Énekelte a gyermekkar. 8. Czinegedal. (Vers.) Szavaltta Záhorszky András IV. o. t. 9. Mikor érkeznek meg a hasznos madarak? Elmondta három III. oszt. tanuló. 10. Hasznos madarak betűrendben. Elmondta Mezey Gy. III. o. t. 11. Az aranyfalkó. (Vers.) Béda István III. o. t. 12. Fülemilefogás. (Vers.) Szav. Maár János IV. o. t. 13. Mit mondanak a madarak? Elmondta öt III. o. t. 14. „Megizentem egy kis lánynak“ cz. dal. Énekelte a gyermekkar. 17. A nádi rigó. (Vers.) Szav. Neuwirth Emma II. o. t. 18. A füziike nótája. (Vers.) Szav. Ondolcso Anna III. o. t. 19. Fűszálak közt. (Vers.) Szav. Kohn Helén VI. o. t. 20. Bokroknál. (Vers.) Szav. Kohn Szerén V. o. t. 21. Fészek mellett. (Vers.) Szav. Stern Rebeka IV. o. t. 22. Folyóparton. (Vers.) Szav. Jámbor Margit III. o. t. 23. Nadas szélén. (Vers.) Szav. Köröskényi Sári IV. o. t. 24. Erdő szélén. (Vers.) Szav. Havrila Ilona VI. o. t. 25. Záróbeszéd, tartotta Nemes Sándor főszolgabíró. 26. Szózat, énekelte a gyermekkar. A „Madarak és Fák napja“ alkalmából 100 drb. szederfacsemetét és 10 drb. szederfaoltványt ültettek ki a tornatér körül. Az énekeket Hódossy Béla-féle „Tárogató“-ból vették. A jelentés nagy elismeréssel emlékezik meg Pribékné Klug Klotild előadásáról, mely nagy hatást gyakorolt. Az ünnepély, melyen a tantestület minden tagja tevékeny részt vett, nagyon sikerült volt.

Az Esztergom-i (Esztergom vm.) vizivárosi zárdai elemi leány- és a sz.-tamási elemi fiúiskola együttesen ünnepelték meg május hó 1-én a „Madarak és fák“ napját a primás kertben. Az ünnepélyt a vizivárosi templomban hallgatott szentmise előzte meg, melynek végeztével sorrendben vonultak fel az iskolák, csatlakozva hozzájuk a tanítóképző gyakorló iskolája is. Ugy a leány, mint fiúiskola élén a zászlóvivők, díszes bokrétás pálczások között haladtak. Az ünnepség színhelyén szépszámu közönség élvezettel hallgatta végig a következő műsort: Himnusz. Énekelte az egész tanuló ifjuság. Nyitány. Előadta: a tanítóképző zenekara. Alkalmi beszéd. Mondta: Marosi József. A tavaszhoz. Szav.: Nemesszeghy Kornél. Ének a tavaszhoz. Énekelte: a vizivárosi leányiskola. Megjötték a fecskék. Szav.: Keresztes Teréz. Madarak védelme. Szav.: Szoleczky Sándor. Kurucz dalok. Énekelte a sz. tamási fiúiskola énekkara, a tanítóképző zenekarának közreműködésével. A madarak párbeszéde. Előadták: Roszkopf B., Modróczky Mária és Mohacsék I. A tavasz tündére. Szav.: Kántor Rózsi. Legyen ugy, mint régen volt. Énekelte: a sz. tamási iskola. Szózat. Énekelte: az egész ifjuság. Az összes szereplők fellépése igen szépen sikerült. Tanítónők és tanítók fáradozásának meg volt a dicséretes eredménye. Marosi József, az Esztergomi Állat- és Madárvédő Egyesület ügybuzgó és közszeretiben álló elnökének szavai ugy a gyermekekre, mint a jelenvoltakra nagy hatással voltak.

A Medves-i állami iskola ifjusága a „Madarak és Fák napja“-t a következő renddel tartotta meg: 1. Honfi dal. 2. A tanító beszéde. 3. Egy tanuló beszéde. 4–16. Hányfélék a madarak. Elmondta 12 tanuló. 17. Picziny fülemile dalol. 18. Fülemile fogás. 19. Madárfészek. 20. A fecskék. 21. Fogoly madár. 22. Állatkinzó. 23. Pacsirta. 24. Fészek mellett. 25. Rab gólya. 26. Leesett madárka. 27. Leégett gólya. 28. Tavasz dal. 29. Rab madár. 30. A fiu és madárka. 31. Kis madár. 32. Méh és galamb. 33. Ne bántsd a madarat. 34. Fenyves erdő. 35. A czinke. 36. Tulipán-dal. 37. Elnök záró és összefoglaló beszéde; kérdések a gyermekekhez az oltalmazandó és védendő hasznos kis madarakról.

Pauli Rezső, állami tanító.

A muraszombati (Vas vm.) áll. el. iskolában Takáts R. István igazgató-tanító jelentése szerint április hó 27-én volt a fák napjának ünnepe, melyen rövid ima után a tanulók előtt egy nagy gesztenyefát ültettünk el, megmagyarázva a fák helyes ültetését, e fát gróf Batthyányi Zsigmond orsz. képviselő s gazdasági elnök nevének szenteltük, ki a fát volt szives adományozni. Az ünnepélyen a fák ápolása s szeretetére ösztönző versikéket, mondókákat adtak elő és dalokat énekeltek a gyermekek. Molitórisz Jenő tanító pedig rövid szavakban ismertette a fa hasznát s értékét. Ezen ünnepélyen a két óvoda nagyobb növendékei is megjelentek, a gondnokság is képviseltette magát. Május hó 11-ikén tartotta meg az iskola a „Madarak napját.“ Ezen ünnepélyen már a szülők nagy száma, a gondnokság és a két óvoda gyermekei is résztvettek. A „Hymnus“ eléneklése után Takáts R. István ig.-tanító mondott hálaímtát, mire a gyermekek madárversiket, madárhangutánzatokat, — s a madarak életmódjáról, védelméről s nagy hasznáról beszéltek, közben-közben madárdalokat énekeltek, mi a jelenlevőkre igen kedvező hatással volt. Richter József tanító pedig ismertette a nap fontosságát s kérte a gyermekek jóindulatát a madarak iránt. Mire Takáts R. István ig.-tanító bemutatta a madárfészket (odút) s néhányat azonnal fel is tétetett a közeli fákra, hogy így lássák azok elhelyezési módját. Hazafias indulóval ért véget az ünnep. A tantestület meg van győződve, hogy ezen ünnepélyek tartása a gyermek fogékony szívére jó hatással lesznek.

Bácsszentiván iskoláiban az iskolai ünnep május hó 5-én, az iskola-épület előtt levő szabad téren, délután 3 óraker vette kezdetét. Az elemi ismétlő-iskolai tanulók és az ifjusági egyesület tagjai az iskolában gyülekeztek és onnan, a tanérk vezetése mellett, a templomba vonultak. Utóbbit elhagyva, a már fenn említett téren felállítottak. A zene hivatató, lágy akkordjai mellett nagyszámu közönség sorakozott a nézőtérre, melynek első sorában az iskolások, községi előjáróság és rk. papság foglalt helyet. A megjelenteket egy tanuló üdvözölte társai nevében; szép magyar kiejtéssel előadott beszédével, megnyerte a közönség tetszését. Ezután az iskola igazgatója szép szavakban ecsetelte az ünnepély fontosságát, indító okát. Nevezetesen utal a népben a fák és madárkultusz tárgyában hiányosan kifejlődött etikai érzésre, melynek fokozását nagyon szükségesnek tartja. Részletesen előadja továbbá ugy a felnőttek, mint a tanítók feladatát, kötelességét a jövőben; levonja végre a tanulságot és a tanulókkal a nyilvánosság előtt komoly ígéretet tétetett, hogy a fákat rongálni, madarakat összefogdosni, avagy ezek fészkeit kiszedni, bántalmazni nem fogják. Felhívja a tanulókat arra is, hogy a fa- és madárkultusz érdekében érdemeket szerezni iparkodjanak, hogy méltó tagjai lehessenek az alakítandó ligának. Ezt követte négy tanuló előadása a fák nemeiről, az eperfáról, gyümölcsfák és bokrokról, továbbá a faültetésről és ápolásról. Ennek befejezésével egy zenedarab kellemes ritmusával élénkítette fel a hőségűl bágyadt idegeket. Ezen rövidke szünet után 13 tanuló tartotta előadását a hasznos madarakról, ezek kímélése, védelme és fészkeléséről, valamint a mesterséges fészek felállításáról. A tanulók szereplése ezzel be lévén fejezve, igazgató gyönyörű záróbeszédében ama kérelmét intézte a nagyközönséghez, illetve a szülőkhöz, hogy a tantestületnek az ünnep folyamán vázolt működését határozott támogatásban részesítsék, mert a tanítósnak nemes törekvése, a legjobb akarat mellett is, csak akkor lesz igazán eredményes, ha a hivatottak és a nagyközönség, ezen törekvéstől áthatva, azokat kellően méltányolva, a tanítók mellé sorakozik és azokkal vállvetve szolgálja a gyermeknevelés ideális szent mun-

káját. Csakis így lesz igazán boldog a gyermek és szülő; hasznos honpolgárrá csak így válhat. Forrón szeretett édes magyar hazánk pedig csak úgy és akkor lesz nagygyá, ha a tényezők munkájukban egymást támogatják és kiegészítik. Isten áldását kérve a tanítók és szülők eziránti munkásságára, az ünnepet befejezettek nyilvánítja. Szólásra jelentkezik ezután a rk. plébános. Rövid beszédében, melyet az igazgatóhoz intézett, a közönség nevében elismerését és köszönetét tolmácsolta a szép ünnep sikeres rendezéseért. A Rákóczi-induló utolsó akkordjaival szétoszlott a tanuló ifjúság és az ünneplő közönség. A „Madarak és Fák napja”-nak első ízben való megünnepeletetésének emlékére, a község 250 drb fát ültetett, melyek nyári gondozása jobbra a tanulókra bízott. A szekszárdi selyemtenyésztési-felügyelőség is megkerestette kiállításra alkalmas eperfák miatt és általa 10 drb küldetett; ezek, valamint 30 drb bokor a tanulók között kiosztatott és általuk az előírt módon elültetett. Felhivatott továbbá a község, lelkes igazgatónk által, hogy hozasson mesterséges madárfészkeket is. A fészkek beszerzését kilátásba helyezte a községi előjáróság.

Eckert L. tanítónő.

SZEMÉLYI HIR.

Báró Berlepsch János, a gyakorlati madárvédelemnek, illetőleg a mesterséges fészkelő oduk terjesztésének Európaszerte elismert előharcosa, a május hónap Bécsben tartott nemzetközi gazdasági kongresszus alkalmából neje és Lindner wettaborg-i ornithologus kíséretében Magyarországot is meglátogatta. A nevezettek május 29-én Bécsből hajóval érkeztek és üdvözlésükre megjelentek Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter képviselőjében Kazy József miniszteri tanácsos, a Magyar Ornithologiai Központ részéről Herman Ottó igazgató és Csörgény Titusz, Schenk Jakab, Greschik Jenő, az Országos Állatvédő Egyesület részéről Grimm Gusztáv alelnök és neje, dr. König Henrik vál. tag és neje, Haensler Károly h. titkár, továbbá Chernel István, a községi állatvédő egyesület elnöke és Csiky Jenő muzeumi segédőr. Berlepsch báró másnap megtekintette a Magyar Ornithologiai Központot és a központ által a Margitszigeten múlt évben berendezett mesterséges fészkekodutelepet. A kihelyezett 53 odu közül 20-at szén- és kékcizinegék és nyaktekercecsek, tehát hasznos madarak foglaltak el, 23-at mezei verebek foglaltak el, 10 pedig üresen maradt. Egy napot Berlepschék Chernel és Meszlény társaságában a fehérvármegyei Velencei tó madárvilágának megismerésére fordítottak és végre Chernel István kíséretében ez utóbbinak meghívására Kőszegre indultak, ahol báró Berlepschék Chernel István vendégei voltak. Ez alkalomra hívta egybe Chernel István a községi állatvédő egyesület ez évi közgyűlését, melyen mint az egyesület tiszteletbeli tagja, báró Berlepsch is résztvett. Báró Berlepsch Budapesten tartózkodása alatt meglátogatta az Országos Állatvédő Egyesület elnökét és alelnökét is, mely alkalommal nagy elismeréssel nyilatkozott a magyarországi madárvédelmi törekvésekről.

m. i.

Az „Állatvédelem” tisztelt olvasóihoz és munkatársaihoz!

Mint állami szolgálatban álló tisztviselő, a magas miniszterium rendelkezése folytán áthelyeztettem szolgálattételre Faluszemes — Somogy megye — községbe, az ottan rendszeresített új állatorvosi állomásra.

Távozásommal a lap szerkesztésében változás azonban nem állott be, amennyiben az Országos Állatvédő Egyesület megtisztelő bizalma folytán a lap szerkesztésének teendőit továbbra is én viszem és amily szeretettel ápoltam eddig az állatvédelem ügyét, ép oly bensőséggel és odaadással óhajtom azt szolgáltni továbbra is.

Kérem a tisztelt olvasókat és munkatársakat, támogassanak törekvésemben továbbra is és tegyék lehetővé, hogy e lapot minél nagyobb tökélyre emelhessek.

A változott viszonyok közepette is magamat a lap tisztelt olvasóinak és munkatársainak jóindulatába ajánlom.

Faluszemes, 1907. június hó 1-én.

Dr. Kukuljevič József,
szerkesztő, az O. Á. V. E.
tb. tagja és titkára.

Berlepsch János báró Magyarországon és a Kőszegi Állatvédő Egyesület közgyűlése.

A modern madárvédelem megalkotója és legkiválóbb munkása: *Berlepsch János báró* a Wienben tartott VIII-ik nemzetközi gazdasági kongresszus végeztével, máj. 29-én este nejevel Budapestre látogatott, hogy megtekintse hazánk madárvédelmi berendezéseit. A hajóállomásnál *Herman Ottó*, a M. O. K. főnöke és egész tisztikara, *Grimm Gusztáv*, az O. Á. V. E. ügyvezető alelnöke és neje, dr. *König, Haensler Károly*, az O. Á. V. E. titkára, *Chernel István*, a Kőszegi Állatvédő Egyesület elnöke, *Lindner Károly*, ornithologus (Wettaborgból, Németország) társaságában fogadták az érkező vendégeket. A társaság ezután nyomban átment a Hungária szálló társalgójába, hol *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter nevében *Kazy József*, cs. és kir. kamarás, miniszteri tanácsos üdvözölte *Berlepsch bárót* s egyszersmind meghívta az állami birtokok bármelyikének megtekintésére. *Berlepsch báró* másnap az ornithologiai központot és a mostanában megnyílt remek mezőgazdasági muzeumot tekintette meg, délután pedig *Chernel István* és *Csörgény Titusz* m. o. központi adjunktus társaságában a Margitszigeten berendezett állami madárvédelmi telepet tanulmányozta, este pedig megjelent ugyancsak a szigeten *Darányi Ignác* minisztertől tiszteletére adott vacsorán, melyen a fővárosból távollevő minisztert *Kazy József* min. tanácsos képviselte. Máj. 31-én reggel Berlepsch bárók, Lindner Károly ornithologus, Csörgény Titusz, m. o. központi adjunktus, Chernel István vezetésével kirándultak a Velencei tóra. Dinnyésen Meszlény Pál, mint házigazda várta a vendégeket, kik nyomban cső-

nakba ülve végighajózták a tavat s ennek érdekes madárvilágát, sirálytelepeit figyelték meg. Délután érkezett a társaság Velenczére, hol Meszlény Pál kastélyában magyaros vendégszeretettel fogadta asztalához. Lakoma után a Meszlenyek terjedelmes parkjában szemügyre vehette Berlepsch báró a madarak védelme érdekében foganatosított intézkedéseket: ültetvényeket és fészek-odukat, este pedig ismét visszautazott a fővárosba. Jun. 1-én a Nemzeti Múzeum madárgyűjteményét tanulmányozta előkelő vendégünk, majd a város nevezetességeit nézte meg. Jun. 2-án azután Chernel István és Lindner Károly ornithologus kíséretében Kőszegre utazott. Nyomban megérkezése után a Kőszegi Állatvédő Egyesület a városháza tanácstermében diszközyülést tartott ez évi közgyűléssel kapcsolatosan. Chernel István elnök megnyitván a közgyűlést, német nyelven üdvözölte Berlepsch János bárót, az egyesület tiszteleti tagját s mint vendégeket Lindner Károly németországi ornithologust. Utána Sissovcics Miklós dr. polgármester üdvözölte a város nevében az illusztris vendégeket, mire a termet zsufoltan megtöltő férfi- és hölgyközönség riadó éljenzéssel ünnepelte a madárvédelem kitünő apostolát. Erre, az évközben eltávozott Tolnay János titkár helyett az elnök tette meg jelentését az egyesület mult évi működéséről, melyből a legkidomborodóbb részletek im ezek: Tartottunk 2 választmányi ülést, elintéztünk 157 ügyiratot. Az egyesületnek ma 7 tiszteleti-, 17 alapító-, 7 család- és 138 rendes tagja van. Elhunytak évközben: Glatzhofer Samu, Paller András, Gerstenberger Paula, Schmidegg János gróf, özv. Waisbecker Edéné, r. tagok. Elköltöztek: Mázy Engelbert dr. alapító és vál. tag és Tolnay János titkár, aki azonban tagja maradt egyesületünknek. Új tagok: Götzen Emma grófnő, Appel Sarolta, Bárdos Remig dr., Végh Gyula és neje (Bozsok), Gergelyffy Béla (Oros, Szabolcsm.) és Barcza Lászlóné (Csabrendek).

Botrányt okozó állatkinzás ügyében 3 feljelentést tettünk az illetékes hatóságnál. A várostól kapott szálfákból 671 drb fészkelőt készítettünk, melyek majdnem mind elkelték. Mult évi készletünk is elfogyott s összesen 825 drb fészekodvat hoztunk forgalomba.

A hosszú és tartós tél folyamán ugyancsak gondozni kellett a nálunk telelő madárságot. 15 uj etetőt állítottunk föl s 5 mm. kendermagot, faggyut 159 K értékben etettünk el.

A mult évi közgyűlésünk alkalmával Jandrisevits Péter a majomtánczoltatás szabályozása, a flóbertfegyverek tartásának korlátozása s állatvédelmi figyelmeztető táblák alkalmazása, ugy Kincs Istvánnak az állatvédelemnek a tanítóképzőkben való térszorítása ügyében elhangzott indítványait a választmány határozata értelmében áttettük az anyaegyesülethez, mely magáévá tette azokat s intézkedett is, amennyiben megfelelő felterjesztésekkel az illető miniszteriumokhoz fordult s részben már is sikerrel.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterünk ez évben több kiváló jelét adta ama bölcs belátásának, melylyel a madarak megvédelmezését kívánta hatásosabbá tenni. Herman Ottóval a M. O. K. főnökével megiratta s ajándékol egyesületünknek is megküldette:

„Az 1902 évi párisi madárvédelmi egyezmény és Magyarország” című munkát, mely az e téren való törvényes lépések és hivatalos intézkedések történetét ismerteti. 1906 november 29-én pedig ankétet hívott egybe a madárvédelem országszerte való egyöntetű szabályozása ügyében s a Margitszigeten, József kir. herceg kegyes engedélyével, a magyar ornith. központ által kísérleti madárvédelmi telepet rendeztetett be.

Apponyi Albert grófnak a mult év április havában kiadott körrendelete, melylyel a „Madarak és Fák napját” intézménnyé tette a népiskolákban, ez évben már megteremtette első gyümölcsseit. Vidékünkön kivált *Höffer Rozina* lukácsházi tanítónő buzgólkodott e téren s mintaszerűen tartotta meg növendékeivel ez ünnepséget. A f. é. május 1-én rendezett ünnepélyen egyesületünk elnöke és neje is résztvettek, jutalomkönyveket s a legkiválóbb növendéknek pénzzutalmat osztottak ki.

Nagyon sokan fordultak az év folyamán hozzánk tanácsért, nyomtatványokért, fészkelőkért s mi csak örvendő az érdeklődésnek, mindenkor szolgáltunk utbagazítással s amennyire lehetett, ingyen küldtünk a tanítóknak fészkelőket s terjesztettük nyomtatványainkat. F. é. márczius 10-én az egyesület elnöke a vallás- és közoktatásügyi minisztertől elrendelt ismeretterjesztő előadások sorában egy előadást tartott „Az okszerű madárvédelem eszközeiről” bemutatóval a legbevalóbb fészekodvak és etetők mintáit. Az előadást az anyaegyesület 3000 példányban kinyomatta s így ma már közkézen forog. 100 darabot belőle egyesületünknek juttatott, a miért e helyen is hálás köszönetemet tolmácsolom.

A „Keszthelyi Gazdakör” 1906 július végén rendezett kiállításán fészkelőink és etetőink néhány mintáját mutatta be. A f. é. május 15-én Pécsen megnyílt Orsz. ipar és mezőgazdasági kiállításon pedig csoportosan állítottuk ki a legcélyszerűbb fészekodvak, etetők mintáit, felszerelve, 55 darab hasznos madárral azonkívül képeket, grafikonokat, térképeket. A kiállítást a helyszínén egyesületünk elnöke, *Kukuljevič József dr.* tisz. tagunk segítségével személyesen rendezte amiért is csak kötelességünk odaadó támogatását e helyen is hála-lásan megköszönni. Köszönetünket fejezem ki még Kőszeg város tanácsának a fészkelők gyártása céljából nagylelkűen adományozott szálfákért, a kőszegi takarékpénztárnak 50 korona ajándékáért s mindazoknak a lelkes állapotokknak, kik a tél folyamán inséget szenvedő madarainkat etették, kiváltképpen Róth Jenő számvizsg. biz. tag urnak, ki a téli etetést az idén is lankadatlanul felügyelte és Törzs István vál. tag, városi erdőmester urnak, ki a városi csemetekert üres ágyait napraforgó-maggal bevetette s jó ideig terített asztalt kínált hasznos madárságunknak.

A jelentést, épp úgy Wölffel József pénztáros jelentését az egyesület vagyoni állapotáról, mely a mult évi 925 korona 49 fillér pénztári készlettel szemben, daczára az ez évi kiadóbb működésnek, 100 korona 32 fillér gyarapodást mutat, a közgyűlés örömmel vette tudomásul s utóbbinak a felmentvényt egyhangulag megadta.

Ezután egyhangulag megválasztottak:

Titkárnak: Szomor Lajos.

Vál. póttagok: Bárdoss Remig dr. és Szélessy István.

Más tárgy nem lévén, az elnök ismételtén megköszönte a közönség érdeklődését, kivált pedig Berlepsch báró és Lindner Károly kiváló ornithologusok megtisztelő látogatását, kiknek jelenléte fényt adott a mai gyűlésnek s ama reményét fejezte ki, hogy a legjobb emlékkel távoznak majd körünkől.

Berlepsch báró honfitársa nevében is szívből köszönetet mondott végül az ünnepeletetésért, a megelégedés érzetével tér vissza hazájába s továbbra is a legszebb fejlődést, gyarapodást kívánja az egyesületnek, mely mintaszerűen tört utat a madárvédelem terén Magyarországon.

Lelkes éljenzés zugott föl Berlepsch báró szavai után s ezzel a ritka szép ülés véget ért.

Berlepsch báró és Lindner Károly ezután megtekintették a város területén elhelyezett nagyszámu fészekodvak egy részét és az etetőket. Különösen megnyerte tetszésüket a czinegék részére való cserépfészkelők és a Chernel-féle etetőoszlop. Másnap átrándultak a szomszédos Léka várába s Esterházy herczeg ott elhelyezett pompás madárgyűjteményét nézegették meg apróra. Jun. 4-én végre a közeli Tömörd község östölgyesét keresték föl, hol valóságos telepe van meg az odulakó madárfajoknak s délben visszautaztak Németországba.

Chernel István.

SZEMLE.

Sirályok vándorlása a „Vossische Zeitung” szerint Lausanne-ban, A genfi tó mellett, október 25-én egy vadász egy sirályt lőtt le, melynek egyik lábán ezüstös karika volt ezzel a felirással: „Vogelstation Rossitten 20.” Ez a felírás arra vallott, hogy a karika az északi tenger mellett fekvő Rossitten madárállomás részéről lett a sirályra alkalmazva. F. A. Forel tanár Morgesben, ki ornithológiai tanulmányokkal foglalkozik, (a pszichiater Forelnek rokona) kérdést tett a Rossitten állomás vezetőjénél Thienemann tanárnál, kinek válaszából az derült ki, hogy a sirályra 1905. évi július hóban alkalmazta a karikagyűrűt, midőn a fióksirály még fészékben volt és még ki nem repült. Ebből az következik, hogy ez a sirály, melyet 1906. évi október hóban ejtett meg a Lausanne-i vadász, már másodszer tehetette meg a déli vidékre való téli útját. A távolság Rossitten állomás és Lausanne közt kerekszám 1500 kilométert tehet.

m. i.

A lókinzás ellen. Breslauban és Berlinben a helyi állatvédők és külön lóvédők egyesületek kérelmére a rendőrség egyelőre kísérletképen őrzőjáratokat rendszeresített, melyek polgári ruhába öltözött rendőrökből és az állatvédők egyesületek kiküldött tagjaiból állanak és a várost bejárják, hogy a lovaknak tulságos megterhelését, hajszolását és egyéb módokon való kinzását megakadályozzák. Az „Archiv für Tierschutz-Bestrebungen” szerint az új intézmény beválik. És pedig kivált azért, mert a fősulj arra van fektetve, hogy a kocsisokat és fuvarosokat okos szóval felvilágosítsák és csak a leg-ritkább esetben fenyegetessék vagy megbírságozzák.

VEGYESEK.

Kiméletet kérünk az omnibusz lovak számára is. A terhes kocsinak folytonos vonszolása kevésbé erőlteti, fárasztja és járhatja le a lovakat, mint a gyakori, számos esetben indokolatlan megállítási és indítás. Mindennapi látvány, hogy a legszebb időben is néhány lépésnyire a megállóhelytől egyes járókelők megállítatják a nehéz kocsit. Következik a megállóhely, ismét megállás és indítás és ime néhány lépésnyire a megállóhelytől egy utas, ki már előbb leszállhatott volna, ismét megállítatja a szájalomraméltó állatokat. Nem különös-e az, hogy oly urak és hölgyek, kik a színházban a képzeleti hősök sorsán megindulva, könnyeket hullatnak, nem fontolják meg, mily könnyelműen okoznak élő lényeknek meg nem érdemelt kínokat?

m. i.

Kalitkában tartott madarak védelme. Habár elvből ellenezük madaraknak fogva tartását, mégis miután számolni kell azzal a ténnyel, hogy nagyon sokan vannak, kik madarakat tartanak, ez állatkák érdekében legalább megteszünk annyit, hogy az állattartókat figyelmeztetjük arra, amivel madaraik sorsát enyhíthetik, vagy ami ez állatokra nézve mint káros dolog, mellőzendő. Szobában tartott madarak a légszuszvilágítás irányában ép oly érzékenyek, mint a virágok. A madarakat, kivált ha kalitkájuk magasban van alkalmazva, a légszusz lángjától lehetőleg távol kell tartani, Apró madarakra nézve általában káros az, ha az egész éjszakát olyan levegőben kell tölteniök, melyet a légszusz már megrontott.

m. i.

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

IX., Ernő-utca 11—13.

Telefon 85—12.

Új tagok:

Alapító tagok: özv. Bock Máténé 100 koronával, Grosz Alfréd műépítész 40 koronával, Stiller Adolf 40 koronával.

Rendes tagok: Balog Sándor máv. alkalm., özv. Mihálkovich Gézáné, egyetemi tanár özvegye, Borbély Jenő, törvényszéki bíró, Illmann Ottóné, Nagy Dezső, műgyef. tanár, Zhuk József, kir. mérnök, dr. Závory Sándor orvos, Piazza Antal, Székács László Pál iparos segéd, Schnabel Frigyesné, Domián Árpád Alsódabas, Faragó Károly Alsódabas, Rátz Károly Alsódabas, Szívós Zsigmond Alsódabas, Vörösmarthy István Alsódabas, dr. Fromm Géza aljárásbíró, Ráczkeve, Fodor Hugó Pécs dr. Fodor Leó Pécs, dr. Fodor Ignác Pécs, Ledofski Ernő Magyar-kanizsa, Galánffy Sándorné, háztulajdonos, Ullmann Marczai Pécs, Ullmann Mariska Pécs, özv. Ullmann Irma Pécs, Telegdi Kálmán Pécs, Alt Jakab Pécs Böhm Márkus, Pécs.

Vidéki egyesületek.

A Temesvári Állatvédő Egyesületből. Május hó utolsó szombatján tartott az egyleti választmány rendes havi ülést Kovácsics Gyula elnökleite alatt, Tihanyi György alelnök, Berky Gusztáv, Gokler Antal, Rösztler Béla, Krausz Adolf, Gerstl Géza vál. tagok és a titkár, továbbá Lovas Imre és Weltner Ármin vendég részvételével.

A folyó ügyek elintézése során nagy tetszéssel vették Herman Ottó levelét, amelyben az Egyesület tiszteleti tagjává történt megválasztásáért mondott köszönetet. Az Országos Állatvédő Egyesület átirata kapcsán elhatározták, hogy az 1906. évről Évkönyvet adnak ki s ezt valamennyi egyleti tagnak, valamennyi magyar és jelentékenyebb külföldi állatvédő egyesületnek megküldik.

Az elnök ajánlása után Lovas Imre állami főgimnáziumi tanár mint vendég ismerteti, miként lehetne felhasználni a középiskolákban is azt a nagy érdeklődést, amit a gyermekekben az állatvédelem iránt oly könnyen lehet felköltetni. Tapasztalta, hogy a nagyobb gyermekek több haszonnal hallják és közlik tovább az állatvédelem dolgait. Ő az Egyesületnek is bemutatott magyar nyelvű írásbeli dolgozatokhoz alkalmazott az állat-, madár- és fávédelem erkölcsi és gyakorlati vonatkozásaiból tételeket s valóban meglepő nemcsak az, amit a kiszabott rövid idő és dolgozat keretében nyújtanak a tanítványok, hanem az is, mennyire megragadja figyelmüket, átjárja gondolkodásukat az állattal, a ligetekkel, a természet dolgaival való foglalkozásra ösztönzi őket és milyen igazi nagy gyönyörűséget nyújt nekik ez a bevezetés. Ez a hatás aztán megbecsülhetetlen, amint mindenki látja is, aki ért ehhez. Addig is tehát, míg — amint a Temesvári Állatvédő Egyesület és utóbb a pécsi is felvetette — a Madarak és Fák napja megfelelő intézményt nyer a középiskolákban; egy-két, erre érzékkel bíró lelkes tanárt kellene az ügynek megnyerni, hogy a természettudományi nevelés szellemében vezessenek.

A választmány az előterjesztést alkalmasnak találván, elhatározta, hogy az középiskolai tanári karok figyelmét fogja kérni a le nem kötött tárgyú írásbeli dolgozatoknál az állatvédelmi s általában a természetből vett tételeknek lehető gyakori kidolgoztatására.

Ezzel kapcsolatban fölöttébb óhajtanódnak tartja, hogy a régi idők és más városok példájára a középiskolai ifjúság érettebb közönsége az Állatvédő Egyesület nyilvános üléseit látogassa. Néhai való jó *Parlaghy* törzssorvos, egyesületünk alapítója, oly kérelemmel fordult annak idején *egyik helybeli középiskola igazgatójához*, tenne valamit, hogy intézetének notórius madárfészekpusztító ifjait tetteik felől felvilágosítsa. De az igazgató azt felelte, hogy „*Hát még ezt a kis örömliket is elvegye azoktól a fiuktól?*” Ha ehhez tekintetbe vesszük, hogy a parittyázás ma is oly közkedveltség, mint akár harmincz évvel ezelőtt, méltán kérdezhetni, *ugyan mit tettek ezen a téren iskoláink egy negyedszázad óta?* Az elnök azonban azt a reménységét fejezte ki, hogy amint az öreg magvetők munkája után felcserepedett fiatal gárda biztos kézzel folytatja az egyesület munkáit, úgy meg lesz az egyesület kifelé ható munkájának a kézzelfogható eredménye is a modern idők ifju nemzedékénél.

Ugyancsak a természettel való foglalkozást célozza és pedig a gazdasági haszon oldaláról is dr. Páter Béla kolozsvári gazdasági akadémiai tanár beküldött füzetkéje „Ujabb keresetforrás a nép részére” címén, melyet a titkár ismertelt. A gazdasági élet számos igénytelen ágazata egészen másképp fest modern világításban, mint ezelőtt. A baromfityénység, ami csak asszony-népnek való volt, ma egymagában többet jövedelmez, mint a ló- és juh- vagy sertéstenyésztés, mert 62 millió korona kivételünk van belőle, a lótenyésztésből pedig csak 23 millió, a juhtenyésztésből 20 millió, a sertéstenyésztésből 52 millió korona kivétel volt 1904-ben. Ott van a selyemhernyótenyésztés, mely 5 millió koronán felül jövedelmez. Ilyen jó keresetforrás volna öregnek, gyermeknek a vadon termő gyógynövények gyűjtése, mert nálunk

bőven teremnek, nagyban keresik és jól fizetik azokat. Hársfavirág, bodzavirág, pipacs, buzavirág, szarkaláb, redőszirmu maszlag, beléndek, nadragulya, papsajt, mályva, centauria, stb. ilyenek. A magyar székfűvirágot (*Matricaria Chamomilla*) kocsirakomány-számra viszik külföldre és hajórakomány-számra még Amerikába is, mert a mi szikes földünkben legjobban terem.

A fehér üröm nálunk tömegesen termő közönséges dudva, de nem szedik s így a kormány vaggonszámra pénzért hozatja Morvaországból, mert kell a marhasó denaturálásához. Az anyarozs kilója 2 korona 40 fillér, tehát a jelenlegi rozsarók mellett 18-szor drágábban megfizetik, mint magát a rozst. Egész sereg ilyen gyűjteni való van, melyért szép keresethez juthatni (egy-egy rúthén paraszt nadragulyáért 3 korona 60 fillért is keresett naponta), az kellene csupán, hogy a tanítók és lelkészek tanítanak a népet a rendszeres gyűjtésre, szárításra és értékesítésre. *Erre különben már a földművelésügyi kormány is gondolt és tanfolyamokat s értékesítő szövetkezeteket tervez.*

A választmány az ismertetést élénk figyelemmel kísérte és czélszerűnek jelezte a füzetkének a hirlapokban való közlését.

Még Berky Gusztáv tanár, az Orsz. Állatvédő Egyesület tagja tartott hatalmas philippikát a galamblovészet ellen. Napnap után sorozatos cziklusokban szerepel a galamblovészet, a legnagyobb állatkinzás. Külön nagy díj van annak, aki csak a két ábát vagy csak egyik lábát lövi el a galambnak. Az egyszerű agyonlövés csak kis díjat hoz. Az áldozati galambokat összezsufojják sőtét ládába, éhezetik, hogy elgyengüljenek s a lövészet fényes napján ezeket a kiriasztott állatkat lelővöldözik. *Ugyan mi virtus lehet az ily magatehetetlen galambok lelővöldözésében?* Az agyonkínzott galambok kloakáját paprikás terpetinnel kenik be, ha még erre sem akarnak elég élénken röpködni, lóbálják, megdobálják azokat, gurítanak feléjük, hogy végül az utczagyermek predájává tegyék, mint hasznavehetetleneket, ezek aztán végigkinozzák. A ciklus egész éven át tart s gyöngéd, művelt hölgyek díjaiért folyik a nemes küzdelem. Az osztrák s más külföldi hatóságok példájára valóban nálunk is kellene valamelyes közbelépést sürgetni!

A választmány azt határozta, hogy megkéri az egyesület disztagját, Herman Ottót, aki szerencsés kézzel a Madarak és Fák Napját is kieszközölte, tegye magáévá az egyesület méltatlankodását a galamblovészet járványa ellen s találjon alkalmas módot legalább a kegyetlenkedéseknek, részleges megsemmisítések nagy díjazásának, a kinzásoknak beszüntetése és a nők kitiltásának ügyében.

Uj tagokul felvették Weltner Ármínét, Lovas Imre áll. főgimn. tanárt, Gerő Vilmos áll. főreálisk. tanárt, Weltner Ármín jözsefvárosi h. jegyzőt, Szávin Zsárkó vármegyei és Geyer János pénzügyi tisztviselőt.

A júniusi választmányi ülésre a Vadászterdő községbe leendő társas kirándulást tüzték ki, mely alkalommal Neumann Béla egyesületi tagnak ottani méhészetét és háziynul-tenyésztését fogják megtekinteni. *Dr. Tökés István, titkár.*

Szerkesztői üzenetek.

A „Madarak és Fák napja”-nak megünnepléséről szóló jelentéseket beküldött tanító urak közül azokat, kiknek jelentései a jelen számban térszülke miatt közölhetők nem voltak, tisztelettel kérjük, hogy a késedelmet elnézni és türelmemmel lenni sziveskedjenek.

**A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE
KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN**

IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

IV. ÉVFOLYAM

1907 JULIUS

:: 7. SZÁM ::

TARTALOM: Numvári Werther Alvin. † — Kártékony állatok hasznáról. — Személyi hir. — A „Madarak és fák napja.” — *Szemle:* A gazdasági cselédekről szóló törvény és az állatvédelem. — A hasznos madárvilág fokozódó fogyatkozásának oka. — Ebek elfogása. — Postagalambok tömeges kibocsátása. — Művészi kivitelű madáritatók. — Postagalambok a berlini hadászati kiállításon. — *Állatok világa:* Ismét egy kutya, mint életmentő. — Az elefántok mint kikötőmunkások. — Irodalom.

Numvári Werther Alvin. †

Az állatvédelem ügyét és az Országos Állatvédő egyesületet egy, mondhatni pótolhatatlan veszteség érte. Werther Alvint, az egyesületnek tiszteletbeli elnökét ragadta ki a halál az élők sorából. Werther Alvin ama kiváló műveltségű és kiváltságos szívű emberbarátok közé tartozott, akik az állatvédelem eszméjének és tanainak nagy társadalmi jelentőségét felismerték, kik az állatkinzókban az emberek és a humanizmus ellenségeit üldözték. Az ezt a felfogást valló állatvédők nem nagy csapatjában Werther tudásánál és képességénél fogva a kiválóbbak egyike volt. Számtalan, hirlapokban és folyóiratokban, a bel- és külföldön megjelent cikkeiben, felszólalásaiban és értekezéseiben mindig nemes hévvel, kérlelhetetlen éllel és meggyőző erővel igyekezett társadalmunk lelkiismeretét felébreszteni, a kegyetlenséget, a sportbeli félszeregek minden nemét üldözni.

Ide vágó munkálatai külön füzetekben is jelentek meg és a külföldi szakirodalomban méltó feltűnést keltettek.

Hogy egyesületünknek, illetőleg az állatvédelem ügyének hazánkban minő értékes szolgálatot tett Werther Alvin, azt elmondja az Országos Állatvédő Egyesület 25 évi fennállása alkalmából legújabbán megjelent történeti vázlat*, melynek 16—17. lapjain következők foglaltatnak:

„De a kedvezőtlen viszonyok közepette is voltak többen, kiknek az ügy iránt való nemes buzgalma nem tört meg és akik szóval és írásban folyton igyekeztek a közönség érdeklődését felkeltetni és az ügy iránt lelkesedő híveket megnyerni. Ezek között a legélénkebb

* Az Országos Állatvédő Egyesület huszonötévi működése és az állatvédelmi törekvések Magyarországon. Budapest Grimm Gusztáv bizománya. 1907.